

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

VERICA TRSTENJAK

της 10ης Ιανουαρίου 2008¹

I — Εισαγωγή

1. Σε συνέχεια της διαφοράς μεταξύ Heinrich Bauer Verlag Beteiligungs GmbH (στο εξής: HBV) και του Finanzamt für Großunternehmen in Hamburg (στο εξής: Finanzamt) στο πλαίσιο υπολογισμού της αξίας των μεριδίων των συμμετοχών της HBV σε δύο εταιρίες, η μία από τις οποίες είναι εγκατεστημένη στην Ισπανία και η άλλη στην Αυστρία, για το οικονομικό έτος 1988, το Finanzgericht Hamburg ερωτά το Δικαστήριο αν συνάδουν προς την ελευθερία εγκαταστάσεως οι εθνικές διατάξεις βάσει των οποίων τα εταιρικά μερίδια προσωπικών εταιριών εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη εκτιμώνται με υψηλότερη αξία από την αξία των μεριδίων εταιριών εγκατεστημένων στην ημεδαπή.

II — Νομικό πλαίσιο

A — Κοινοτικό δίκαιο

2. Σύμφωνα με το άρθρο 52 της Συνθήκης ΕΟΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 43 ΕΚ):

«Στο πλαίσιο των κατωτέρω διατάξεων, οι περιορισμοί της ελευθερίας εγκαταστάσεως των υπηκόων ενός κράτους μέλους στην επικράτεια ενός άλλου κράτους μέλους απαγορεύονται. Η απαγόρευση αυτή εκτείνεται επίσης στους περιορισμούς για την ίδρυση πρακτορείων, υποκαταστημάτων ή θυγατρικών εταιριών από τους υπηκόους ενός κράτους μέλους που είναι εγκατεστημένοι στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους.

Η ελευθερία εγκαταστάσεως περιλαμβάνει την ανάληψη και την άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων, καθώς και τη σύσταση και τη διαχείριση επιχειρήσεων, και ιδίως εταιριών κατά την έννοια του άρθρου 48, παράγραφος 2, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που ορίζονται από τη νομοθεσία της χώρας εγκαταστάσεως για τους δικούς της υπηκόους, υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του κεφαλαίου της παρούσας Συνθήκης που αναφέρονται στην κυκλοφορία κεφαλαίων.»

3. Σύμφωνα με το άρθρο 58 της Συνθήκης ΕΟΚ (νυν άρθρο 48 ΕΚ):

«Οι εταιρίες που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία ενός κράτους μέλους και οι οποίες έχουν την καταστατική τους έδρα, την κεντρική τους διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή τους εντός της Κοινότητας εξομοιώνονται, για την εφαρμογή των διατάξεων του

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

παρόντος κεφαλαίου, με τα φυσικά πρόσωπα που είναι υπήκοοι των κρατών μελών.

Ως εταιρίες νοούνται οι εταιρίες αστικού ή εμπορικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των συνεταιρισμών, και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου, με εξαίρεση εκείνων που δεν επιδιώκουν κερδοσκοπικό σκοπό.»

B — Εθνικό δίκαιο

4. Από την αίτηση για έκδοση προδικαστικής αποφάσεως προκύπτει ότι, στο πλαίσιο εκτίμησης της αξίας των εταιρικών μεριδίων των μη εισαγμένων στο χρηματιστήριο κεφαλαιουχικών εταιριών για τον καθορισμό του φόρου επί της περιουσίας, ο υπολογισμός των μεριδίων των εταιριών αυτών σε ημεδαπές προσωπικές εταιρίες γίνεται βάσει απλώς της περιουσιακής τους αξίας, ενώ για τις αλλοδαπές προσωπικές εταιρίες γίνεται βάσει της εμπορικής αξίας τους. Αν η εμπορική αξία δεν μπορεί να καθορισθεί βάσει των πωλήσεων που πραγματοποιήθηκαν τουλάχιστον πριν από ένα έτος, υπολογίζεται βάσει της περιουσιακής αξίας και των προοπτικών αποδόσεως της εν λόγω εταιρίας.

5. Ειδικότερα, το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 11, παράγραφος 2, του Bewertungsgesetz (νόμου περί της εκτίμησης της αξίας της περιουσίας, στο εξής: BewG)², τα εταιρικά μερίδια των μη εισαγμένων στο χρηματιστήριο κεφαλαιου-

χικών εταιριών υπολογίζονται βάσει της εμπορικής τους αξίας (gemeiner Wert). Αν η αξία αυτή δεν μπορεί να εκτιμηθεί σε συνάρτηση με την πραγματοποιηθείσα κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες πριν από την εκτίμηση μεταβίβαση, εκτιμάται βάσει της περιουσίας και των προοπτικών αποδόσεως της κεφαλαιουχικής εταιρίας (άρθρο 11, παράγραφος 2, δεύτερη περίοδος, του BewG).

6. Για την εκτίμηση της αξίας των συμμετοχών σε ημεδαπές εταιρίες, οι διοικητικές αρχές υπολογίζουν την εμπορική αξία των εταιρικών μεριδίων των μη εισαγμένων στο χρηματιστήριο κεφαλαιουχικών εταιριών σύμφωνα με τις αρχές της «διαδικασίας της Στουτγάρδης»³. Σημείο αφετηρίας του υπολογισμού της περιουσιακής αξίας αποτελεί η ονομαστική αξία της περιουσίας εκμεταλλεύσεως (άρθρο 109, παράγραφος 2, του BewG). Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, οι συμμετοχές σε προσωπικές εταιρίες που αποτελούν μέρος της περιουσίας εκμεταλλεύσεως εκτιμώνται με τη συναφώς υπολογισθείσα ονομαστική τους αξία σύμφωνα με το άρθρο 19, παράγραφος 3, σημείο 2, του BewG.

7. Προκειμένου ακριβώς για τον υπολογισμό των συμμετοχών σε αλλοδαπές επιχειρήσεις, το άρθρο 31 του BewG προβλέπει ότι οι διατάξεις του πρώτου μέρους του BewG,

2 — Bewertungsgesetz της 30ής Μαΐου 1985 (Bundesgesetzblatt Teil I, σ. 845).

3 — Σύμφωνα με τα άρθρα 76 επ. των VStR (Vermögenssteuer-richtlinie) του 1986.

ειδικότερα το άρθρο 9 (εμπορική αξία), έχουν εφαρμογή στα αλλοδαπά υλικά περιουσιακά στοιχεία. Σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 2, του BewG, η εμπορική αξία αντιστοιχεί στην τιμή που θα μπορούσε να επιτευχθεί σε περίπτωση μεταβιβάσεως, ήτοι στην τρέχουσα συναλλακτική αξία.

III — Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

8. Η HBV είναι εταιρία περιορισμένης ευθύνης (Gesellschaft mit beschränkter Haftung, στο εξής: GmbH), μη εισαγμένη στο χρηματιστήριο και εγκατεστημένη στη Γερμανία. Το σύνολο των μεριδίων του κεφαλαίου της ανήκει στη μητρική εταιρία, την ετερόρρυθμη εταιρία Heinrich Bauer Verlag KG, στην οποία επιτράπηκε να παρέμβει στην υπόθεση της κύριας δίκης (στο εξής: παρεμβαίνουσα).

9. Η διαφορά μεταξύ HBV και Finanzamt αφορά, στο πλαίσιο εκτίμησης της αξίας των μεριδίων της HBV για τον υπολογισμό του φόρου επί της περιουσίας στον οποίο υπόκειται ως κάτοχος των εν λόγω μεριδίων, την υπολογισθείσα αξία για τις συμμετοχές της HBV σε δύο ετερόρρυθμες εταιρίες: στην ισπανική εταιρία Bauer Ediciones Sociedad en Commandita (στο εξής: HBE), της οποίας η HBV είναι ετερόρρυθμος εταίρος και θεωρείται από το γερμανικό φορολογικό

δίκαιο ως προσωπική εταιρία, και στην αυστριακή εταιρία Basar Zeitungs- und Verlagsgesellschaft GmbH und Co. KG (στο εξής: WBC), της οποίας το σύνολο των μεριδίων ανήκει στην HBV.

10. Ειδικότερα, οι διάδικοι της κύριας δίκης διαφωνούν επί του καθορισμού της αξίας των συμμετοχών της HBV στην HBE και στην WBC κατά τη διάρκεια του επιμάχου οικονομικού έτους 1988. Το Finanzamt καθόρισε την αξία των εμπορικών μεριδίων της HBV στην HBE σε 17 101 512 DEM και την αξία των εμπορικών μεριδίων της HBV στην WBC σε 5 565 955 DEM. Η προσφεύγουσα φρονεί ότι τα μερίδιά της στην HBE ανέρχονται σε 920 275,45 DEM και στην WBC σε 5 251 345,42 DEM.

11. Η διαφορά αυτή έγκειται στο ότι οι διάδικοι εκκινούν από διαφορετική αφετηρία για την εκτίμηση της αξίας των συμμετοχών σε αλλοδαπές προσωπικές εταιρίες. Για την εκτίμηση αυτή, το μεν Finanzamt δεν λαμβάνει υπόψη μόνον την περιουσιακή αξία, δηλαδή την εσωτερική αξία των εταιριών αυτών, αλλά και τις προοπτικές αποδόσεώς τους, η δε προσφεύγουσα φρονεί ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη μόνον η εσωτερική αξία των εταιριών αυτών.

12. Μετά την απόρριψη της ενστάσεώς της, η προσφεύγουσα προσέβαλε την απόφαση του Finanzamt ενώπιον του Finanzgericht Hamburg, το οποίο υπέβαλε στο Δικαστήριο

αίτηση για έκδοση προδικαστικής αποφάσεως.

Δημοκρατία της Αυστρίας είναι μέρος της Ευρωπαϊκής Ενώσεως από την 1η Ιανουαρίου 1995 και η Συμφωνία ΕΟΧ άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1994.

13. Όσον αφορά τη συμμετοχή της HBV στην HBE, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η διαφορά της μεθόδου εκτιμήσεως της αξίας της συμμετοχής σε ημεδαπή εταιρία και της συμμετοχής σε αλλοδαπή εταιρία συνεπάγεται τον καθορισμό διαφορετικών αξιών. Το ύψος της εκτιμήσεως της αξίας των συμμετοχών μετακυλιέται άμεσα στο ύψος της φορολογικής επιβαρύνσεως που επιβάλλεται στην HBV ως φόρος επί της περιουσίας. Ο περιορισμός της ελευθερίας εγκαταστάσεως μπορεί να προκύπτει από το γεγονός ότι η συμμετοχή στην αλλοδαπή υπολογίζεται με υψηλότερη αξία από ό,τι η συμμετοχή σε ημεδαπή εταιρία. Ο περιορισμός αυτός μπορεί να γίνει δεκτός μόνον αν επιδιώκει θεμιτό σκοπό συμβατό προς τη Συνθήκη ΕΚ. Ωστόσο, το αιτούν δικαστήριο δεν παρατηρεί καμία δικαιολογία για τον ενδεχόμενο περιορισμό της ελευθερίας αυτής, ούτε σε επίπεδο «δυσχερειών εξακριβώσεως των πραγματικών περιστατικών» ούτε σε επίπεδο συνοχής.

15. Τέλος, το αιτούν δικαστήριο αποκλείει, a priori, την προσβολή της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων, εφόσον οι συναφώς ισχύουσες κατά την επίμαχη περίοδο διατάξεις δεν απαγορεύουν τη διαφορετική εκτίμηση της αξίας συμμετοχής σε ημεδαπή προσωπική εταιρία και συμμετοχής σε προσωπική εταιρία εγκατεστημένη σε κράτος μέλος ή σε τρίτο κράτος.

14. Όσον αφορά τα εταιρικά μερίδια που κατέχει η HBV στην WBC, το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι ούτε η ελευθερία εγκαταστάσεως του άρθρου 52 της Συνθήκης ούτε οι αντίστοιχες διατάξεις της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο της 2ας Μαΐου 1992 (στο εξής: Συμφωνία ΕΟΧ)⁴ έχουν εφαρμογή για το έτος 1988, εφόσον η

16. Επομένως, το Finanzgericht Hamburg αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία μέχρις ότου το Δικαστήριο εκδώσει απόφαση απαντώντας στο εξής προδικαστικό ερώτημα:

«Αντίκειται στο άρθρο 52 σε συνδυασμό με το άρθρο 58 της Συνθήκης ΕΟΚ/Συνθήκης ΕΚ, νυν άρθρο 43 ΕΚ σε συνδυασμό με το άρθρο 48 ΕΚ, το να εκτιμάται, στο πλαίσιο εκτιμήσεως της αξίας μη εισαγμένων στο χρηματιστήριο εταιρικών μεριδίων κεφαλαιουχικών εταιρειών, με χαμηλότερη αξία η συμμετοχή σε ημεδαπή προσωπική εταιρεία από ό,τι η συμμετοχή σε προσωπική εταιρεία άλλου κράτους μέλους;»

4 — Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο — Τελική πράξη — Κοινές δηλώσεις — Δηλώσεις των κυβερνήσεων των κρατών μελών των ΕΚ και των κρατών της ΕΖΕΣ — Διευθέτηση των διαφορών — Εγκεκριμένα πρακτικά — Δηλώσεις των συμβαλλομένων μερών (ΕΕ L 1, 1994, σ. 3).

IV — Παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο

17. Η HBV προβάλλει ότι είναι η μοναδική κάτοχος εταιρικών μεριδίων πολλών εταιριών εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη. Οι συμμετοχές αυτές της δίνουν τη δυνατότητα ελέγχου και διαχείρισης της εταιρίας και, επομένως, τη δυνατότητα ασκήσεως του δικαιώματός της εγκαταστάσεως.

18. Η γερμανική νομοθεσία που έχει ως αποτέλεσμα, για τον φόρο επί της περιουσίας, να εκτιμάται με υψηλότερη αξία η περιουσία στην αλλοδαπή απ' ό,τι η παρεμφερής περιουσία στην ημεδαπή αποτελεί περιορισμό της ελευθερίας εγκαταστάσεως. Ωστόσο, ο περιορισμός αυτός μπορεί να γίνει δεκτός μόνον υπό την προϋπόθεση ότι επιδιώκει θεμιτό και συμβατό προς τη Συνθήκη σκοπό και δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος, που δεν συντρέχουν εν προκειμένω.

19. Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των φορολογικών ελέγχων, οι αρμόδιες αρχές δύνανται, βάσει της οδηγίας 77/799/ΕΟΚ του Συμβουλίου⁵, να απευθύνονται στις αρμόδιες αρχές άλλου κράτους μέλους, για τη συλλογή όλων των πληροφοριών βάσει των οποίων μπορούν να υπολογίσουν ορθώς τον φόρο ενός φορολογουμένου. Περαιτέρω, οι φορο-

λογικές συμβάσεις που έχουν εφαρμογή για την αποφυγή της διπλής φορολογίας περιλαμβάνουν διατάξεις περί της ανταλλαγής πληροφοριών όσον αφορά τον φόρο επί της περιουσίας.

20. Εξάλλου, η επίδικη ρύθμιση, που έχει ως αποτέλεσμα, για τον φόρο επί της περιουσίας, να εκτιμάται με υψηλότερη αξία η περιουσία στην αλλοδαπή απ' ό,τι η παρεμφερής περιουσία στην ημεδαπή, αποτελεί αδικαιολόγητο περιορισμό της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων.

21. Η HBV προτείνει στο Δικαστήριο να απαντήσει ως εξής στο προδικαστικό ερώτημα:

«Φορολογική ρύθμιση η οποία, στο πλαίσιο εκτιμήσεως της αξίας των μη εισαγμένων στο χρηματιστήριο εταιρικών μεριδίων κεφαλαιουχικών εταιριών, υπό όμοιες κατά τα λοιπά συνθήκες, εκτιμά την αξία συμμετοχών σε αλλοδαπή προσωπική εταιρία με υψηλότερη αξία απ' ό,τι συμμετοχών σε ημεδαπή προσωπική εταιρία, προσκρούει στα άρθρα 52 και 58 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρα 43 ΕΚ και 48 ΕΚ).

Περαιτέρω, η εκτίμηση με υψηλότερη αξία και συνεπώς η υψηλότερη φορολόγηση των εταιρικών μεριδίων των αλλοδαπών προσωπικών εταιριών σε σχέση με τα εταιρικά

5 — Οδηγία 77/799/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1977, περί της αμοιβαίας συνδρομής των αρμοδίων αρχών των κρατών μελών στον τομέα των αμέσων φόρων (ΕΕ ειδ. έκδ. 09/001, σ. 86).

μερίδια των ημεδαπών προσωπικών εταιριών προσκρούει επίσης στα άρθρα 73 Β και 73 Δ της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιησως, άρθρα 56 ΕΚ και 58 ΕΚ).»

22. Σύμφωνα με το Finanzamt, η φορολογική μεταχείριση της προσφεύγουσας δεν τη θέτει σε δυσμενή θέση σε σχέση με παρεμφερείς επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε ημεδαπές προσωπικές εταιρίες. Αντιθέτως, στους δύο αυτούς ομίλους, τα επιτευχθέντα για την εκτίμηση αποτελέσματα ταυτίζονται.

23. Ο συνυπολογισμός της εκτίμησης της αξίας της ισπανικής εταιρίας, υπό την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 2, του BewG βάσει της διαδικασίας της Στουτγάρδης, έχει ασφαλώς ως αποτέλεσμα να περιλαμβάνονται οι προοπτικές της αποδόσεως στον υπολογισμό της περιουσιακής αξίας, αλλά, σε τεχνικό επίπεδο, η εκτίμηση της αξίας των εταιρικών μεριδίων των ημεδαπών προσωπικών εταιριών τελικώς δεν διαφέρει. Συγκεκριμένα, εφόσον κεφαλαιουχική εταιρία κατέχει εταιρικά μερίδια σε ημεδαπή προσωπική εταιρία, τα έσοδά της θεωρούνται άμεσα ως ιδιον εισόδημα και επομένως μετακυλιούνται άμεσα στην αξία αποδόσεως.

24. Η διαφορά μεταξύ της καθορισθείσας από το καθού αξίας 17,1 εκατομμυρίων DEM και της διεκδικούμενης από την προσφεύγουσα αξίας 0,9 εκατομμυρίου DEM δεν έγκειται στη διαφορά της μεθόδου εκτίμησης των αξιών. Αντιθέτως, εξηγείται από τις αποσβέσεις για τις ζημιές της προσφεύγουσας επί του κόστους κτήσεως της προσωπικής εταιρίας κατά τη διάρκεια των τριών πρώτων ετών μετά την ίδρυσή της. Οι ζημιές αυτές (οι

οποίες είναι άτυπες και συνδέονται με την έναρξη λειτουργίας της εταιρίας) δεν μπορούν να επηρεάσουν συγκεκριμένα την εμπορική αξία, αλλά μπορούν να τη νοθεύσουν αδικαιολόγητα. Επομένως, ο ιδρυτής κεφαλαιουχικής εταιρίας αποδίδει, για ορισμένο χρονικό διάστημα, στα εταιρικά του μερίδια την ίδια αξία με αυτή που δαπάνησε για την ίδρυση της εν λόγω εταιρίας.

25. Ακόμη κι αν υποθεθεί ότι το Δικαστήριο κρίνει ότι υπάρχει περιορισμός της ελευθερίας εγκαταστάσεως ή της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων, ο περιορισμός αυτός είναι δικαιολογημένος. Ο καθορισμός της περιουσιακής αξίας της ΗΒΕ, συνυπολογίζοντας τις προοπτικές αποδόσεως, είναι απαραίτητος από απόψεως του φορολογικού συστήματος, για να διασφαλισθεί η ομοιογένεια της φορολογίας συγκρίσιμων πραγματικών καταστάσεων. Αν δεν συνυπολογισθούν οι προοπτικές αποδόσεως στο πλαίσιο εκτίμησης της αξίας των εταιρικών μεριδίων της προσφεύγουσας, θα ευνοηθούν τα εταιρικά μερίδια που έχει σε αλλοδαπές εταιρίες. Στο πλαίσιο εκτίμησης της αξίας, τα έσοδα ημεδαπών προσωπικών εταιριών λαμβάνονται πάντοτε υπόψη καταλογιζόμενα άμεσα στο εισόδημα της κεφαλαιουχικής εταιρίας που συμμετέχει στην ημεδαπή προσωπική εταιρία.

26. Το Finanzamt ζητεί να διατυπωθεί διαφορετικά το υποβληθέν ερώτημα, καθόσον το ερώτημα του Finanzgericht Hamburg βασίζεται στην περίπτωση που η συμμετοχή σε ημεδαπή εταιρία υπολογισθεί με χαμηλότερη αξία σε σύγκριση με τη συμμετοχή σε

αλλοδαπή προσωπική εταιρία, εγκατεστημένη σε κράτος μέλος. Επομένως, το ερώτημα πρέπει να υποβληθεί ως εξής:

«Προσक्रούει στον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 52 και 58 της Συνθήκης ΕΟΚ/Συνθήκης ΕΚ, νυν άρθρων 43 ΕΚ και 48 ΕΚ, στο πλαίσιο εκτιμήσεως της αξίας μη εισαγμένων στο χρηματιστήριο εταιρικών μεριδίων κεφαλαιουχικών εταιριών, η εκτίμηση της αξίας της συμμετοχής σε αλλοδαπή προσωπική εταιρία εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος συνυπολογίζοντας τις προοπτικές αποδόσεως της εταιρίας αυτής;»

27. Το Finanzamt προτείνει να δοθεί η εξής απάντηση:

«Η απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα είναι ότι δεν προσक्रούει στον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 52 και 58 της Συνθήκης ΕΟΚ/Συνθήκης ΕΚ, νυν άρθρων 43 ΕΚ και 48 ΕΚ, στο πλαίσιο εκτιμήσεως της αξίας μη εισαγμένων στο χρηματιστήριο εταιρικών μεριδίων κεφαλαιουχικών εταιριών, η εκτίμηση της αξίας της συμμετοχής σε αλλοδαπή προσωπική εταιρία εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος συνυπολογίζοντας τις προοπτικές αποδόσεως της εταιρίας αυτής.»

28. Η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι, μολονότι διαφορετικές διατάξεις διέπουν την εκτίμηση της αξίας των συμμετοχών σε ημεδαπές και αλλοδαπές προσωπικές εταιρίες, η μερική αξία που πρέπει να καθορισθεί στο πλαίσιο ενιαίας εκτιμήσεως

αντιστοιχεί, εν συνόλω, ευρέως στη λυσιτελή εμπορική αξία συμμετοχής σε αλλοδαπές προσωπικές εταιρίες. Η διαδικασία εκτιμήσεως της αξίας των εταιρικών μεριδίων σε ημεδαπές εταιρίες τείνει τελικώς, μέσω συγκεκριμένων διορθώσεων των διαφόρων θέσεων του προϋπολογισμού, σε παρεμφερή με την εμπορική αξία.

29. Όσον αφορά τη συμμετοχή στην WBC, αποκλείεται η δυνατότητα επικλήσεως των θεμελιωδών ελευθεριών διότι η Δημοκρατία της Αυστρίας είναι μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων από το 1995. Η δε Συμφωνία ΕΟΧ άρχισε να ισχύει το 1994.

30. Όσον αφορά τη συμμετοχή στην ΗΒΕ, δεν τίθεται ζήτημα ελευθερίας εγκαταστάσεως, καθόσον οι υποχρεώσεις της προσφεύγουσας στην Ισπανία δεν εμπίπτουν στην άσκηση της ελευθερίας αυτής, αλλά μάλλον σε απλή επένδυση κεφαλαίων στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των κεφαλαίων. Μετέχοντας στην ΗΒΕ ως ετερόρρυθμος εταίρος, η προσφεύγουσα δεν έχει αναμφισβήτητη επιρροή στη δραστηριότητα της ισπανικής εταιρίας, αλλ' αντιθέτως αποκλείεται από τη διαδικασία λήψεως αποφάσεων και την εκπροσώπηση της εταιρίας έναντι τρίτων. Ωστόσο, η Γερμανική Κυβέρνηση τονίζει ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η ελευθερία εγκαταστάσεως τίθεται εν αμφιβόλω μόνο σε περίπτωση συμμετοχής υπηκόου κράτους μέλους στο κεφάλαιο εταιρείας εγκατεστημένης εντός άλλου κράτους μέλους, εφόσον η συμμετοχή αυτή του παρέχει τη δυνατότητα να ασκεί

αναμφισβήτητη επιρροή στις αποφάσεις της εταιρείας και να καθορίζει τις δραστηριότητές της.

ριών, συμμετοχή σε ημεδαπή προσωπική εταιρία να εκτιμάται με χαμηλότερη αξία απ' ό,τι συμμετοχή σε προσωπική εταιρία εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος.»

31. Επικουρικώς, η Γερμανική Κυβέρνηση, μετά την υπόμνηση ότι, σύμφωνα με την άποψή της, δεν υφίσταται πραγματική δυσμενής διάκριση εφόσον οι αρχές εκτίμησης της αξίας των συμμετοχών σε ημεδαπές και αλλοδαπές προσωπικές εταιρίες δεν διαφέρουν θεμελιωδώς, προσθέτει ότι, εν πάση περιπτώσει, η δυσμενής αυτή διάκριση δικαιολογείται. Για την εκτίμηση της αξίας των συμμετοχών σε αλλοδαπές προσωπικές εταιρίες, αποκλείεται η εφαρμογή συγκεκριμένων διατάξεων εφαρμοστέων στην ημεδαπή περιουσία εκμεταλλεύσεως διότι δεν διατίθενται οι αντίστοιχες βάσεις εκτίμησης, όπως η μερική ή η ονομαστική αξία. Αντ' αυτών, χρησιμοποιείται η εμπορική αξία των συμμετοχών.

32. Η Γερμανική Κυβέρνηση φρονεί ότι πρέπει να δοθεί η εξής απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα:

«Δεν προσκρούει στον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 52 και 58 της Συνθήκης ΕΟΚ ούτε στο άρθρο 67 της Συνθήκης ΕΟΚ, στο πλαίσιο εκτίμησης της αξίας των μη εισαγμένων στο χρηματιστήριο εταιρικών μεριδίων κεφαλαιουχικών εται-

33. Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τονίζει ότι, όσον αφορά τη συμμετοχή της HBV στην HBE, σύμφωνα με τη νομολογία, η ελευθερία εγκαταστάσεως έχει εφαρμογή μόνον όταν ο οικείος επιχειρηματίας είναι κάτοχος εταιρικών μεριδίων βάσει των οποίων έχει αναμφισβήτητη επιρροή στις αποφάσεις της άλλης εταιρίας και, ως εκ τούτου, έχει τη δυνατότητα να καθορίζει συναφώς τις δραστηριότητες της εταιρίας αυτής. Ωστόσο, η απόφαση περί παραπομπής διευκρινίζει μόνον ότι η πρώτη εταιρία είναι ο «ετερόρρυθμος εταίρος» της δεύτερης και βάσει αυτού δεν είναι σαφές αν η προσφεύγουσα μπορεί να καθορίζει τις δραστηριότητες της HBE. Εντούτοις, σύμφωνα με την Επιτροπή, υπάρχουν ενδείξεις υπέρ της περιπτώσεως αυτής, επί της οποίας στηρίζεται η Επιτροπή, ελλείψει αντιθέτων στοιχείων.

34. Όσον αφορά τη φύση των διατάξεων του εσωτερικού δικαίου που εμπίπτουν στο άρθρο 52 της Συνθήκης, η Επιτροπή παραπέμπει στη νομολογία σύμφωνα με την οποία η διάταξη αυτή δεν διασφαλίζει μόνο την ίση μεταχείριση των αλλοδαπών έναντι των ημεδαπών, αλλά απαγορεύει επίσης στο κράτος μέλος καταγωγής να εμποδίζει την εγκατάσταση σε άλλο κράτος μέλος ενός από τους υπηκόους του ή μιας εταιρίας που έχει συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία του. Η

άσκηση της ελευθερίας αυτής εμποδίζεται όταν η εγκατάσταση σε άλλο κράτος μέλος υπόκειται σε δυσμενέστερες φορολογικές συνθήκες απ' ό,τι η παρεμφερής εγκατάσταση εντός της χώρας, διότι τούτο μπορεί να αποτρέψει τον οικείο επιχειρηματία να εγκατασταθεί σε άλλο κράτος μέλος. Ωστόσο, τούτο συμβαίνει πράγματι εν προκειμένω. Τα εταιρικά μερίδια του κεφαλαίου της προσφεύγουσας υπόκεινται σε διαφορετική μεταχείριση από απόψεως φόρου επί της περιουσίας αναλόγως του αν η προσφεύγουσα κατέχει εταιρικά μερίδια σε προσωπική εταιρία στη Γερμανία ή σε άλλο κράτος μέλος, εφόσον η φορολογική επιβάρυνση είναι υψηλότερη στην τελευταία περίπτωση από ό,τι στην πρώτη.

35. Ο περιορισμός της ελευθερίας εγκαταστάσεως δεν δικαιολογείται ούτε από την επιδίωξη νομίμου σκοπού συμβατού προς τη Συνθήκη. Πρέπει να επιβεβαιωθεί στο αιτούν δικαστήριο ότι δεν ισχύουν οι δύο δικαιολογητικοί λόγοι που εξέτασε, ήτοι η ανάγκη εξασφάλισης της συνοχής του φορολογικού συστήματος και οι πρακτικές δυσχέρειες διαχειριστικής φύσεως.

36. Όσον αφορά το ζήτημα του συμβατού της επίμαχης ρυθμίσεως με την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, η Επιτροπή θεωρεί ότι, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστάσεων, η ρύθμιση αυτή ήταν συμβατή με τις συναφείς διατάξεις του κοινοτικού δικαίου στον τομέα αυτό.

37. Όσον αφορά τη συμμετοχή της HBV στην WBC, η Επιτροπή εκθέτει ότι, κατά το οικονομικό έτος 1988, εφόσον η Αυστρία δεν ήταν ακόμα μέλος της Κοινότητας, και η Συμφωνία EOX δεν είχε ακόμα υπογραφεί, για την εκτίμηση της αξίας των εταιρικών

μεριδίων του κεφαλαίου της WBC δεν έχουν εφαρμογή ούτε η ελευθερία εγκαταστάσεως του άρθρου 52 της Συνθήκης EOK, ούτε η αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 31 της Συμφωνίας EOX.

38. Η Επιτροπή προτείνει στο Δικαστήριο να αποφανθεί ως εξής:

Στο πλαίσιο εκτιμήσεως της αξίας μη εισαγμένων στο χρηματιστήριο εταιρικών μεριδίων κεφαλαιουχικής εταιρίας για τους σκοπούς του φόρου επί της περιουσίας, αντίκειται στον συνδυασμό των άρθρων 52 και 58 της Συνθήκης EOK να εκτιμάται με υψηλότερη αξία η συμμετοχή της εταιρίας αυτής στο κεφάλαιο προσωπικής εταιρίας άλλου κράτους μέλους απ' ό,τι η συμμετοχή της σε ημεδαπή προσωπική εταιρία.

V — Εκτίμηση

39. Η παρουσίαση της κρίσιμης για την παρούσα υπόθεση γερμανικής νομοθεσίας οδηγεί σε διαφωνίες μεταξύ των διαδίκων. Μεταξύ άλλων, το Finanzamt επισημαίνει με το σημείο 3.2 των παρατηρήσεών του ότι το αιτούν δικαστήριο δεν λαμβάνει υπόψη τις

συνέπειες του γερμανικού συστήματος εκτιμώσεως των εταιρικών μεριδίων της προσφεύγουσας, και δεν υφίσταται ούτε άμεση ούτε έμμεση δυσμενής διάκριση διότι, από φορολογικής απόψεως, συνυπολογίζονται οι προοπτικές αποδόσεως για τη συμμετοχή και σε ημεδαπή εταιρία και σε αλλοδαπή εταιρία.

40. Υπενθυμίζεται ότι δεν απόκειται στο Δικαστήριο να αποφαινεται επί της ερμηνείας και της εφαρμογής εθνικών διατάξεων ή να διαπιστώνει τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά για την επίλυση της διαφοράς της κύριας δίκης. Συγκεκριμένα, απόκειται στο Δικαστήριο να λαμβάνει υπόψη, στο πλαίσιο της κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ των κοινοτικών και των εθνικών δικαστηρίων, το πραγματικό και νομοθετικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσεται το προδικαστικό ερώτημα, όπως το εξειδικεύει η απόφαση του αιτούντος δικαστηρίου. Τούτο ισχύει και σε περίπτωση ανακριβούς παρουσιάσεως του εθνικού δικαίου εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου⁶. Επομένως, το προδικαστικό ερώτημα πρέπει να εξεταστεί με βάση το πραγματικό και κανονιστικό πλαίσιο, όπως το εξειδικεύει η απόφαση περί παραπομπής του Finanzgericht Hamburg.

41. Σύμφωνα με την παρουσίαση αυτή, ενώ, στο πλαίσιο εκτιμώσεως της αξίας μη εισαγμένων στο χρηματιστήριο εταιρικών μεριδίων κεφαλαιουχικών εταιριών για τους σκοπούς υπολογισμού του φόρου επί της περιουσίας, η εκτίμηση της αξίας της συμμετοχής σε ημεδαπές προσωπικές εταιρίες γίνεται βάσει της περιουσιακής τους αξίας, η εκτίμηση της αξίας της συμμετοχής σε αλλοδαπές προσω-

πικές εταιρίες γίνεται βάσει της εμπορικής τους αξίας, δηλαδή, στη δεύτερη αυτή περίπτωση, προστίθενται στην περιουσιακή τους αξία οι προοπτικές αποδόσεως της οικείας εταιρίας.

42. Η ελευθερία εγκαταστάσεως, την οποία το άρθρο 43 ΕΚ αναγνωρίζει στους κοινοτικούς υπηκόους και η οποία συνεπάγεται γι' αυτούς την ανάληψη και άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων, καθώς και τη σύσταση και διαχείριση επιχειρήσεων, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με εκείνες που καθορίζει η νομοθεσία του κράτους μέλους εγκαταστάσεως για τους δικούς του υπηκόους, περιλαμβάνει, σύμφωνα με το άρθρο 48 ΕΚ, όσον αφορά τις εταιρείες που έχουν συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία κράτους μέλους και έχουν την καταστατική τους έδρα, την κεντρική τους διοίκηση ή την κύρια εγκατάστασή τους εντός της Κοινότητας, το δικαίωμα να ασκούν τη δραστηριότητά τους στο οικείο κράτος μέλος μέσω υποκαταστήματος ή πρακτορείου⁷.

43. Κατά πάγια νομολογία, η διάταξη αυτή δεν διασφαλίζει μόνο την ίση μεταχείριση των αλλοδαπών έναντι των ημεδαπών, αλλά απαγορεύει επίσης στο κράτος μέλος καταγωγής να εμποδίζει την εγκατάσταση σε άλλο κράτος μέλος ενός από τους υπηκόους του ή

6 — Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 2001, C-475/99, *Ambulanz Glöckner* (Συλλογή 2001, σ. I-8089, σκέψη 10), και της 13ης Νοεμβρίου 2003, C-153/02, *Valentina Neri* (Συλλογή 2003, σ. I-13555, σκέψεις 34 έως 36).

7 — Μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 21ης Σεπτεμβρίου 1999, C-307/97, *Saint-Gobain ZN* (Συλλογή 1999, σ. I-6161, σκέψη 35) της 13ης Δεκεμβρίου 2005, C-446/03, *Marks & Spencer* (Συλλογή 2005, σ. I-10837, σκέψη 30) της 23ης Φεβρουαρίου 2006, C-471/04, *Keller Holding* (Συλλογή 2006, σκέψη 29), και της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, C-196/04, *Cadbury Schweppes* και *Cadbury Schweppes Overseas* (Συλλογή 2006, σ. I-7995, σκέψη 41).

μιας εταιρίας που έχει συσταθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία του⁸.

κοινοτικό δίκαιο κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που εξακολουθούν να έχουν¹¹.

44. Η άσκηση της ελευθερίας αυτής εμποδίζεται, μεταξύ άλλων, όταν η εγκατάσταση σε άλλο κράτος μέλος υπόκειται σε δυσμενέστερες φορολογικές προϋποθέσεις απ' ό,τι η παρεμφερής εγκατάσταση εντός της χώρας, διότι τούτο μπορεί να αποτρέψει τον οικείο επιχειρηματία να εγκατασταθεί σε άλλο κράτος μέλος⁹.

47. Εν προκειμένω, τα εταιρικά μερίδια του κεφαλαίου της HBV υπόκεινται σε διαφορετική μεταχείριση από απόψεως φόρου επί της περιουσίας αναλόγως του αν η προσφεύγουσα συμμετέχει σε προσωπική εταιρία στη Γερμανία ή σε άλλο κράτος μέλος. Η φορολογική επιβάρυνση είναι υψηλότερη στη δεύτερη περίπτωση απ' ό,τι στην πρώτη.

45. Το άρθρο 43 ΕΚ επιβάλλει την κατάργηση των περιορισμών της ελευθερίας εγκαταστάσεως και την υποχρέωση να θεωρούνται ως τέτοιοι περιορισμοί όλα τα μέτρα που απαγορεύουν, παρακωλύουν ή καθιστούν λιγότερο ελκυστική την άσκηση της ελευθερίας αυτής¹⁰.

48. Δεδομένου ότι, κατά πάγια νομολογία¹², η ελευθερία εγκαταστάσεως τίθεται εν αμφιβόλω σε περίπτωση συμμετοχής ενός υπηκόου του οικείου κράτους μέλους στο κεφάλαιο εταιρίας εγκατεστημένης σε άλλο κράτος μέλος και εφόσον η συμμετοχή αυτή του παρέχει τη δυνατότητα να έχει αναμφισβήτητη επιρροή στις αποφάσεις της εταιρίας αυτής και να καθορίζει συναφώς τις δραστη-

46. Εξάλλου, μολονότι στο παρόν στάδιο εξελίξεως του κοινοτικού δικαίου ο τομέας των άμεσων φόρων δεν εμπίπτει, καθαυτός, στον τομέα αρμοδιοτήτων της Κοινότητας, εντούτοις τα κράτη μέλη πρέπει να τηρούν το

8 — Μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1998, C-264/96, ICI (Συλλογή 1998, σ. I-4695, σκέψη 21) της 13ης Απριλίου 2000, C-251/98, Baars (Συλλογή 2000, σ. I-2787, σκέψη 28) της 21ης Νοεμβρίου 2002, C-436/00, X και Y (Συλλογή 2002, σ. I-10829, σκέψη 26) Marks & Spencer, προπαρατεθείσα, σκέψη 31 Keller Holding, προπαρατεθείσα, σκέψη 30, και Cadbury Schweppes και Cadbury Schweppes Overseas, προπαρατεθείσα, σκέψη 42.

9 — Βλ. τις προπαρατεθείσες αποφάσεις στην προηγούμενη υποσημείωση.

10 — Μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 15ης Ιανουαρίου 2002, C-439/99, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 2002, σ. I-305, σκέψη 22), και της 17ης Οκτωβρίου 2002, C-79/01, Payroll Data Services (Συλλογή 2002, σ. I-8923, σκέψη 26).

11 — Αποφάσεις της 14ης Φεβρουαρίου 1995, C-279/93, Schumacker (Συλλογή 1995, σ. I-225, σκέψη 21) της 29ης Απριλίου 1999, C-311/97, Royal Bank of Scotland (Συλλογή 1999, σ. I-2651, σκέψη 19) της 26ης Οκτωβρίου 1999, C-294/97, Eurowings Luftverkehrs (Συλλογή 1999, σ. I-7447, σκέψη 32) της 7ης Σεπτεμβρίου 2004, C-319/02, Manninen (Συλλογή 2004, σ. I-7477, σκέψη 19) Marks & Spencer, προπαρατεθείσα, σκέψη 29, και Cadbury Schweppes και Cadbury Schweppes Overseas, προπαρατεθείσα, σκέψη 40.

12 — Μεταξύ άλλων, αποφάσεις Baars, προπαρατεθείσα, σκέψη 22 της 5ης Νοεμβρίου 2002, C-208/00, Überseering (Συλλογή 2002, σ. I-9919, σκέψη 77) X και Y, προπαρατεθείσα, σκέψη 37 της 8ης Ιουνίου 2004, C-268/03, De Baeck (Συλλογή 2004, σ. I-5961, σκέψεις 25 και 26) Cadbury Schweppes και Cadbury Schweppes Overseas, προπαρατεθείσα, σκέψη 31 της 13ης Μαρτίου 2007, C-524/04, Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation (Συλλογή 2007, σ. I-2107, σκέψη 27), και της 23ης Οκτωβρίου 2007, C-112/05, Επιτροπή κατά Γερμανίας (Συλλογή 2007, σ. I-8995, σκέψη 13).

ριότητα της¹³, πρέπει να εξεταστεί αν η ελευθερία εγκαταστάσεως μπορεί να έχει εφαρμογή στις δύο οικείες εταιρίες.

κατοχή κατά 100 % του κεφαλαίου εταιρείας εδρεύουσας σε άλλο κράτος μέλος εμπίπτει αναμφισβήτητα στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων της Συνθήκης περί ελευθερίας εγκαταστάσεως¹⁵.

49. Όσον αφορά την WBC, όπως επισημαίνει το αιτούν δικαστήριο, η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι υπήρξε προσβολή της ελευθερίας εγκαταστάσεως το 1988 εφόσον η Δημοκρατία της Αυστρίας έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης τον Ιανουάριο του 1995 η δε συναφθείσα με τη Δημοκρατία της Αυστρίας συμφωνία συνδέσεως περί του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1994¹⁴. Κατά συνέπεια, ούτε η ελευθερία εγκαταστάσεως του άρθρου 43 ΕΚ, ούτε η αντίστοιχη διάταξη του άρθρου 31 της Συμφωνίας ΕΟΧ έχουν εφαρμογή κατά την εκτίμηση της αξίας των εταιρικών μεριδίων του κεφαλαίου της WBC.

50. Ενώ το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει ότι η HBV απέκτησε το σύνολο των εταιρικών μεριδίων της WBC, δεν παρέχει καμία διευκρίνιση όσον αφορά τα εταιρικά μερίδια της HBE. Ωστόσο, το Δικαστήριο επισήμανε, με την απόφαση της 13ης Απριλίου 2000, ότι η

51. Δυνάμει της υπομνησθείσας ανωτέρω προϋποθέσεως ότι η εταιρία που κατέχει εταιρικά μερίδια πρέπει να έχει τη δυνατότητα να ασκεί αναμφισβήτητη επιρροή και να καθορίζει τις δραστηριότητες της εταιρίας την οποία κατέχει, για να τυγχάνει εφαρμογής η αρχή της ελευθερίας εγκαταστάσεως, απαιτείται να εξετασθεί αν, εν προκειμένω, ο ετερόρρυθμος εταίρος μπορεί να καθορίζει τις δραστηριότητες του ομόρρυθμου εταίρου. Συναφώς, πρέπει να γίνει παραπομπή στο εθνικό δίκαιο περί ετερορρυθμών εταιριών¹⁶. Η υπό κρίση υπόθεση έχει την ιδιαιτερότητα ότι, ενώ ο ετερόρρυθμος εταίρος είναι εγκατεστημένος στη Γερμανία, ο ομόρρυθμος είναι εγκατεστημένος στην Ισπανία.

52. Σύμφωνα με το άρθρο 164 του γερμανικού εμπορικού κώδικα (Handelsgesetzbuch, στο εξής: HGB), οι ετερόρρυθμοι εταίροι αποκλείονται από τη διαχείριση των υποθέ-

13 — Συγκεκριμένα, από το άρθρο 52, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης προκύπτει ότι η ελευθερία εγκαταστάσεως περιλαμβάνει τη σύσταση και τη διαχείριση επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων, και εταιριών σε ένα κράτος μέλος από υπήκοο άλλου κράτους μέλους (απόφαση Baars, προπαρατεθείσα, σκέψη 22).

14 — Βλ. την παραπομπή της Συμφωνίας στην υποσημείωση 4.

15 — Απόφαση Baars, προπαρατεθείσα, σκέψη 21. Η διαδικαστική αυτή υπόθεση αφορά την ολλανδική νομοθεσία περί του φόρου επί της περιουσίας δυνάμει της νομοθεσίας αυτής, σημαντική συμμετοχή σε επιχείρηση απαλλάσσεται του φόρου επί της περιουσίας, σε ορισμένο βαθμό, όταν η επιχείρηση είναι εγκατεστημένη στις Κάτω Χώρες. Ωστόσο, ο αιτών της κύριας δίκης ήταν Ολλανδός υπήκοος, κάτοικος Κάτω Χωρών, και ήταν ο μόνος μέτοχος εταιρίας εγκατεστημένης στην Ιρλανδία.

16 — Συναφώς, βλ. τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Alber της 14ης Οκτωβρίου 1999 στην υπόθεση Baars, προπαρατεθείσα, παράγραφος 33.

σεων της εταιρίας¹⁷ δεν μπορούν να αντιταχθούν σε πράξη των προσωπικών υπευθύνων εταιρών εκτός αν η πράξη αυτή υπερβαίνει το πλαίσιο της συνήθους εκμεταλλεύσεως της εμπορικής δραστηριότητας της εταιρίας¹⁸. Το άρθρο 170 του HGB αναφέρει ότι ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν νομιμοποιείται να εκπροσωπεί την εταιρία¹⁹.

53. Εφόσον ο ομόρρυθμος εταίρος είναι εγκατεστημένος στην Ισπανία, ενδιαφέρον είναι κυρίως το ισπανικό δίκαιο. Η ρύθμιση του ισπανικού δικαίου περί της απλής ετερόρρυθμης εταιρίας²⁰ περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, στα άρθρα 145 έως 150 του εμπορικού κώδικα²¹. Δυνάμει του άρθρου 127 του εμπορικού κώδικα, οι ομόρρυθμοι εταίροι είναι υπεύθυνοι, προσωπικώς και αλληλεγγύως, για τα αποτελέσματα των πράξεων της εταιρίας. Ενώ η ευθύνη των ομόρρυθμων εταιρών είναι απεριόριστη, η ευθύνη των ετερόρρυθμων εταιρών οριοθετείται μέχρι της οριζόμενης στη σύμβαση συνεισφοράς,

η οποία αποτελεί ένα από τα κύρια καθήκοντά τους²². Το άρθρο 148 του εμπορικού κώδικα αναφέρει ότι οι ετερόρρυθμοι εταίροι δεν μπορούν να πραγματοποιήσουν πράξεις διαχειρίσεως των συμφερόντων της εταιρίας, ούτε και ως εντολοδόχοι των επιφορτισμένων με τη διαχείριση της εταιρίας εταίρων²³. Επομένως οι ετερόρρυθμοι εταίροι αποκλείονται από τη διαχείριση της εταιρίας αν ένας ετερόρρυθμος εταίρος πραγματοποιήσει πράξεις διαχειρίσεως, μπορεί να αποκλεισθεί της εταιρίας²⁴. Ομοίως, σύμφωνα με το άρθρο 147 του εμπορικού κώδικα, το συλλογικό όνομα αποτελεί την εμπορική επωνυμία, στην οποία δεν μπορούν να περιλαμβάνονται τα ονόματα των ετερορρυθμων εταίρων²⁵. Επομένως, αν ένας ετερόρρυθμος εταίρος περιλάβει το όνομά του στην επωνυμία της εταιρίας, έχει ευθύνη έναντι τρίτων, χωρίς ωστόσο να έχει περισσότερα δικαιώματα από τα αντιστοιχούντα στην ιδιότητά του ως ετερορρυθμού εταίρου²⁶.

54. Παρά την απαγόρευση αυτή, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι το όνομα «Bauer» περιλαμβάνεται στο όνομα του ετερορρυθμού εταίρου, την «Heinrich Bauer Verlag Beteiligungs GmbH» και στο όνομα του ομορρυθμού εταίρου την «Bauer Editiones

17 — Το αυτό ισχύει, παραδείγματος χάρη, στο γαλλικό δίκαιο το άρθρο 28, πρώτο εδάφιο, του κώδικα περί εταιριών αναφέρει ότι «ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν μπορεί να προβεί σε καμία πράξη εξωτερικής διαχειρίσεως, ακόμα και κατόπιν εξουσιοδότησεως». Το επόμενο εδάφιο αναφέρει ότι, «σε περίπτωση παραβάσεως της προβλεπόμενης στο προηγούμενο εδάφιο απαγορεύσεως, ο ετερόρρυθμος εταίρος είναι από κοινού και αλληλεγγύως με τους ομόρρυθμους εταίρους υπόχρεος για τα χρέη και δεσμεύσεις της εταιρίας που προκύπτουν από απαγορευόμενες πράξεις [...]».

18 — Άρθρο 164 HGB: «Οι ετερόρρυθμοι εταίροι αποκλείονται από τη διαχείριση των υποθέσεων της εταιρίας δεν μπορούν να αντιταχθούν σε πράξη των προσωπικά υπευθύνων εταιρών εκτός αν η πράξη αυτή υπερβαίνει το πλαίσιο της συνήθους εκμεταλλεύσεως της εμπορικής δραστηριότητας της εταιρίας [...]».

19 — Άρθρο 170 HGB: «Ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν νομιμοποιείται να εκπροσωπεί την εταιρία».

20 — Βλ., παραδείγματος χάρη, Paz-Ares, C., *La sociedad en comandita*, Curso de derecho mercantil (Uriá, R., και Menéndez, A.), 1999, σ. 703-734 (βλ. συγκεκριμένα τη σελίδα 712 επί των λόγων αποκλεισμού του ετερόρρυθμου εταίρου της διαχειρίσεως του άρθρου 148 του εμπορικού κώδικα) και τη βιβλιογραφία που παραθέτει ο συγγραφέας *Sociedad comanditaria simple*, Memento Práctico Lefebvre, F., *Sociedades Mercantiles*, 2000-2001, σ. 359-362.

21 — Καθώς και στα άρθρα 209 έως 221 του κανονισμού περί εμπορικού μητρώου, θεσπισθέντος με το βασιλικό διάταγμα 1784/1996, της 19ης Ιουλίου 1996 (*Boletín Oficial del Estado* της 31ης Ιουλίου 1996).

22 — Άρθρα 170 και 218 του εμπορικού κώδικα. Όταν ο ετερόρρυθμος εταίρος δεν τηρεί την υποχρέωση αυτή, η εταιρία μπορεί να επιλέξει μεταξύ του να απαιτήσει δικαστικώς το οριζόμενο ποσό ή να λύσει εν μέρει την εταιρική σύμβαση όσον αφορά τον εν λόγω εταίρο.

23 — Άρθρο 148, in fine, του εμπορικού κώδικα: «Los socios comanditarios no podrán hacer acto alguno de administración de los intereses de la Compañía, ni aun en calidad de apoderados de los socios gestores».

24 — Άρθρο 218 του εμπορικού κώδικα: «Habrá lugar a la rescisión parcial del contrato de compañía mercantil colectiva o en comandita por cualquiera de los motivos siguientes: [...] Por injerirse en funciones administrativas de la compañía el socio a quien no compete desempeñarlas, según las condiciones del contrato de sociedad».

25 — Άρθρο 147 του εμπορικού κώδικα: «Este nombre colectivo constituirá la razón social, en la que podrán incluirse los nombres de los socios comanditarios». Βλ. Paz-Ares, C., Uriá, R., και Menéndez, A., *Curso de Derecho Mercantil I*, Μαδρίτη 1999, σ. 718.

26 — Βλ. Paz-Ares, C., Uriá, R., και Menéndez, A., *Curso de Derecho Mercantil*, Μαδρίτη 1999, σ. 718.

Sociedad en Commandita». Αναμφίβολα, για να ισχύει το άρθρο 147 του ισπανικού εμπορικού κώδικα, δεν πρόκειται για το ίδιο φυσικό πρόσωπο «Bauer». Ωστόσο, μπορεί να υποθεθεί ότι υπάρχει βαθμός συγγενείας μεταξύ των δύο φυσικών προσώπων που φέρουν το όνομα αυτό²⁷, και να θεωρηθεί ότι η HBV ασκεί στην πράξη, τουλάχιστον, τη διαχείριση της HBE. Επομένως, η HBV είναι προφανώς σε θέση να ασκεί αναμφισβήτητη επιρροή στις αποφάσεις της HBE και να καθορίζει συναφώς τις δραστηριότητές της. Περαιτέρω, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση ενώπιον του Δικαστηρίου, η προσφεύγουσα υπενθύμισε ότι η HBV κατέχει το 100 % των εταιρικών μεριδίων της HBE και ανέφερε ρητώς ότι ο H. Bauer ασκεί πράγματι τη διαχείριση της HBE.

55. Ανεξαρτητής των διαφωνιών των διαδίκων ως προς την ερμηνεία των γερμανικών εθνικών διατάξεων περί του φόρου επί της περιουσίας, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα εταιρικά μερίδια του κεφαλαίου της προσφεύγουσας υπόκεινται σε διαφορετική μεταχείριση από απόψεως φόρου επί της περιουσίας αναλόγως του αν η προσφεύγουσα συμμετέχει σε προσωπική εταιρία στη Γερμανία ή σε άλλο κράτος μέλος. Η φορολογική επιβάρυνση είναι υψηλότερη στην τελευταία περίπτωση απ' ό,τι στην πρώτη. Περαιτέρω, κατά την επ' ακροατηρίου συζή-

τηση ενώπιον του Δικαστηρίου, το Finanzamt αναγνώρισε ότι στο πρώτο ερώτημα, όπως έχει υποβληθεί από το αιτούν δικαστήριο, μπορεί να δοθεί μόνο θετική απάντηση²⁸.

56. Το Finanzamt υποστηρίζει ότι η φορολογική μεταχείριση της προσφεύγουσας δεν τη θέτει σε δυσμενή θέση σε σχέση με παρεμφερείς επιχειρήσεις που συμμετέχουν σε ημεδαπές προσωπικές εταιρίες και, στις δύο αυτές κατηγορίες, τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται για την εκτίμηση της αξίας της συμμετοχής ταυτίζονται.

57. Ωστόσο, προκύπτει μια σημαντική διαφορά μεταξύ των δύο μεθόδων υπολογισμού στην περίπτωση των εταιρικών μεριδίων της HBV στην HBE, η μέθοδος υπολογισμού που προβάλλει το Finanzamt διπλασιάζει σχεδόν το αποτέλεσμα. Ανεξαρτήτως του αν η διαφορά αυτή πρέπει να θεωρηθεί σημαντική, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 43 ΕΚ απαγορεύει ακόμη και τους μικρές εκτάσεως και ήσσονος σημασίας περιορισμούς της ελευθερίας εγκαταστάσεως²⁹.

58. Ο περιορισμός αυτός δικαιολογείται μόνο αν επιδιώκει θεμιτό σκοπό συμβατό προς τη Συνθήκη ΕΚ και ανταποκρίνεται σε επιτακτικούς λόγους γενικού συμφέροντος. Εξάλλου, ο περιορισμός αυτός πρέπει, σε μια τέτοια περίπτωση, να είναι κατάλληλος για τη

27 — Στον εθνικό δικαστή απόκειται, ενδεχομένως, να εξακριβώσει το ζήτημα αυτό, ζητώντας, παραδείγματος χάρη, να του διαβιβαστούν τα καταστατικά της HBV και της HBE. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 234 ΕΚ, που βασίζεται σε σαφή διαχωρισμό των καθηκόντων των εθνικών δικαστηρίων και του Δικαστηρίου, κάθε εκτίμηση των επιδίκων πραγματικών περιστατικών εμπίπτει στην αρμοδιότητα του εθνικού δικαστή (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 25ης Φεβρουαρίου 2003, C-326/00, ΙΚΑ, Συλλογή 2003, σ. I-1703, σκέψη 27, και της 11ης Μαρτίου 2004, C-9/02, De Lasteyrie du Saillant, Συλλογή 2004, σκέψη 41). Επομένως, με τη προπαρατεθείσα απόφαση X και Υ επισημάνθηκε, με τη σκέψη 37, ότι «εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξετάσει αν η προϋπόθεση αυτή [ότι ασκείται αναμφισβήτητη επιρροή] πληρούται στην υπόθεση της κύριας δίκης». Συναφώς, βλ. επίσης τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Léger της 2ας Μαΐου 2006 στην υπόθεση Cadbury Schweppes και Cadbury Schweppes Overseas, προπαρατεθείσα, σημείο 50.

28 — Βλ., ανωτέρω, σκέψη 122.

29 — Αποφάσεις της 28ης Ιανουαρίου 1986, 270/83, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 1986, σ. 273, σκέψη 21) της 15ης Φεβρουαρίου 2000, C-34/98, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 2000, σ. I-995, σκέψη 49), και De Lasteyrie du Saillant, προπαρατεθείσα, σκέψη 43.

διασφάλιση της επιτεύξεως του οικείου σκοπού και να μην υπερβαίνει τον βαθμό που είναι αναγκαίος για την επίτευξη του σκοπού αυτού³⁰.

59. Όπως έκρινε το αιτούν δικαστήριο, και όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, δεν δικαιολογούνται ενδεχομένως από την ανάγκη διασφάλισης της συνοχής του φορολογικού συστήματος ή από πρακτικές δυσχέρειες διαχειριστικής φύσεως.

60. Το Δικαστήριο δέχθηκε ότι η ανάγκη διασφάλισης της συνοχής του φορολογικού συστήματος μπορεί να δικαιολογήσει περιορισμό στην άσκηση των θεσπιζομένων με τη Συνθήκη θεμελιωδών δικαιωμάτων³¹, υπό την επιφύλαξη πάντως ότι υφίσταται άμεσος σύνδεσμος μεταξύ της χορηγήσεως του φορολογικού πλεονεκτήματος και της αντισταθμίσεώς του από συγκεκριμένη φορολογική επιβάρυνση για τον ίδιο φορολογούμενο³². Ωστόσο, εν προκειμένω, δεν υφίσταται φορολογικό πλεονέκτημα άμεσα

συνδεδεμένο με αντιστάθμιση του πλεονεκτήματος αυτού από φορολογική επιβάρυνση³³.

61. Όσον αφορά τις ενδεχόμενες δυσχέρειες διοικητικής φύσεως για τον υπολογισμό της αξίας των εταιρικών μεριδίων εταιριών εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη, πρέπει, όπως υπενθύμισαν η ΗΒV και η Επιτροπή, να υπομνηστεί η ύπαρξη της οδηγίας 77/799, η οποία, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, έχει εφαρμογή και στον φόρο επί της περιουσίας³⁴. Η οδηγία προβλέπει ότι οι αρμόδιες αρχές ενός κράτους μέλους μπορούν να ζητήσουν από τις αρμόδιες αρχές άλλου κράτους μέλους όλες τις πληροφορίες βάσει των οποίων μπορούν να υπολογίσουν ορθώς το ποσό του φόρου³⁵.

62. Τέλος, όσον αφορά το ζήτημα του συμβατού της επίδικης εθνικής νομοθεσίας προς την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων, περί της οποίας το αιτούν δικαστήριο δεν υπέβαλε ερώτημα προς το Δικαστήριο, αλλά οι περισσότεροι διάδικοι φρονούν ότι το Δικαστήριο πρέπει να αποφανθεί επ' αυτού, διαπιστώνεται απλώς ότι η ελευθερία αυτή δεν έχει, *ratione temporis*, εφαρμογή στην προκειμένη περίπτωση.

30 — Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 15ης Μαΐου 1997, C-250/95, *Futura Participations και Singer* (Συλλογή 1997, σ. I-2471, σκέψη 26) *De Lasteyrie du Saillant*, προπαραθεθείσα, σκέψη 49 *Marks & Spencer*, προπαραθεθείσα, σκέψη 35 της 14ης Σεπτεμβρίου 2006, C-386/04, *Centro di Musicologia Stauffer* (Συλλογή 2006, σ. I-8203, σκέψη 32), και *Cadbury Schweppes και Cadbury Schweppes Overseas*, προπαραθεθείσα, σκέψη 47.

31 — Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 28ης Ιανουαρίου 1992, C-204/90, *Bachmann*, (Συλλογή 1992, σ. I-249, σκέψη 28) της 28ης Ιανουαρίου 1992, C-300/90, *Επιτροπή κατά Βελγίου* (Συλλογή 1992, σ. I-305, σκέψη 21), και *Baars*, προπαραθεθείσα, σκέψη 37.

32 — Απόφαση *Centro di Musicologi Walter Stauffer*, προπαραθεθείσα, σκέψεις 53 και 54.

33 — Ενώ, στις προπαραθεθείσες υποθέσεις *Bachmann* και *Επιτροπή κατά Βελγίου*, υπήρχε άμεσος σύνδεσμος μεταξύ της εκπτώσεως των εισφορών που είχαν καταβληθεί στο πλαίσιο ασφαλιστικών συμβάσεων γήρατος και θανάτου και της φορολογήσεως των ποσών που είχαν εισπραχθεί σε εκτέλεση των εν λόγω συμβάσεων, ο δε σύνδεσμος αυτός έπρεπε να διαφυλαχθεί για τη διασφάλιση της συνοχής του επίδικου φορολογικού συστήματος, κανένας τέτοιος σύνδεσμος δεν υπήρχε, στην υπόθεση *Baars*, εφόσον επρόκειτο για δύο διαφορετικές φορολογίες βαρύνουσες διαφορετικούς φορολογουμένους.

34 — «Οι αρμόδιες αρχές των κρατών μελών ανταλλάσσουν σύμφωνα με την παρούσα οδηγία κάθε πληροφορία που δύναται να τους επιτρέψει τον ορθό προσδιορισμό των φόρων εισοδήματος και περιουσίας.»

35 — Προπαραθεθείσες αποφάσεις *Schumacker*, σκέψη 45, και *Futura Participations και Singer*, σκέψη 41.

63. Η υπόθεση της κύριας δίκης αφορά το οικονομικό έτος 1988, δηλαδή μια πραγματική και νομική κατάσταση προγενέστερη τόσο της εισαγωγής με τη Συνθήκη ΕΕ του άρθρου 73 Β στη Συνθήκη ΕΚ όσο και της θεσπίσεως και ενάρξεως ισχύος της οδηγίας 88/361/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 1988, για τη θέση σε εφαρμογή του άρθρου 67 της Συνθήκης³⁶, που υλοποίησε την πλήρη ελευθέρωση των κινήσεων των κεφαλαίων.

64. Το άρθρο 67, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΟΚ (που κατέστη άρθρο 67, παράγραφος 1, της Συνθήκης ΕΚ, το οποίο καταργήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ) δεν συνεπαγόταν, από του τέλους της μεταβατικής περιόδου, την κατάργηση των περιορισμών στις κινήσεις κεφαλαίων³⁷. Η κατάργηση αυτή ήταν αποτέλεσμα οδηγιών του Συμβουλίου που εκδόθηκαν βάσει του άρθρου 69 της Συνθήκης ΕΟΚ (που κατέστη άρθρο 69 της Συνθήκης ΕΚ, το οποίο καταργήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ)³⁸.

36 — ΕΕ L 178, σ. 5.

37 — Το άρθρο 67 της Συνθήκης ΕΟΚ προβλέπει ότι:
«1. Τα κράτη μέλη καταργούν προοδευτικώς μεταξύ τους, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου και κατά το μέτρο που είναι αναγκαίο για την καλή λειτουργία της κοινής αγοράς, τους περιορισμούς στην κίνηση των κεφαλαίων που ανήκουν σε πρόσωπα τα οποία έχουν κατοικία εντός των κρατών μελών, όπως και τις διακρίσεις μεταχειρίσεως που βασίζονται στην ιθαγένεια ή στην κατοικία των μερών ή στον τόπο της επενδύσεως. 2. Οι τρέχουσες πληρωμές που συνδέονται με τις κινήσεις κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών ελευθερώνονται από όλους τους περιορισμούς το αργότερο κατά τη λήξη του πρώτου σταδίου.»
Το άρθρο 69 της Συνθήκης ΕΟΚ αναφέρει ότι:
«Το Συμβούλιο, προτάσει της Επιτροπής, που συμβουλεύεται για τον σκοπό αυτό τη Νομισματική Επιτροπή του άρθρου 105, εκδίδει τις αναγκαίες οδηγίες για την προοδευτική εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 67, ομοφώνως μεν κατά τη διάρκεια των δύο πρώτων σταδίων, με ειδική δε πλειοψηφία ακολούθως.»

38 — Βλ. αποφάσεις της 11ης Νοεμβρίου 1981, 203/80, Casati (Συλλογή 1981, σ. 2595, σκέψεις 8 έως 13), και της 14ης Νοεμβρίου 1995, C-484/93, Svensson και Gustavsson (Συλλογή 1995, σ. 1-3955, σκέψη 5).

65. Όσον αφορά το οικονομικό έτος 1988, η κρίσιμη οδηγία είναι η πρώτη οδηγία του Συμβουλίου της 11ης Μαΐου 1960, περί της εφαρμογής του άρθρου 67 της Συνθήκης³⁹, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε τελευταία με την οδηγία 86/566/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Νοεμβρίου 1986⁴⁰. Η πρώτη αυτή οδηγία περί της εφαρμογής του άρθρου 67 της Συνθήκης προέβλεπε απλώς στο άρθρο 1, παράγραφος 1, την εκ μέρους των κρατών μελών χορήγηση κάθε εγκρίσεως συναλλάγματος που απαιτείται για τη σύναψη ή την εκτέλεση των συναλλαγών και για τις μεταφορές συναλλάγματος μεταξύ κατοίκων των κρατών μελών οι οποίες συνδέονται με ορισμένες κινήσεις κεφαλαίων που απαριθμούνται στα παραρτήματα της οδηγίας αυτής.

66. Συνεπώς, προκύπτει ότι εθνική νομοθεσία, όπως εν προκειμένω, σύμφωνα με την οποία το ενεργητικό προσωπικών εταιριών εγκατεστημένων σε άλλα κράτη μέλη εκτιμάται με υψηλότερη αξία απ' ό,τι το ενεργητικό εταιριών της ίδιας φύσεως εγκατεστημένων εντός της χώρας δεν προσκρούει στους συναφείς με την ελεύθερη κυκλοφορία των κεφαλαίων κανόνες, που ήταν εφαρμοστέοι κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, δηλαδή το 1988. Επομένως, η επίδικη εθνική νομοθεσία ήταν τότε συμβατή με τις διατάξεις του κοινοτικού δικαίου περί της κινήσεως των κεφαλαίων⁴¹.

39 — ΕΕ ειδ. έκδ. 10/001, σ. 4.

40 — ΕΕ L 332, σ. 22.

41 — Βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Φεβρουαρίου 2006, C-152/03, Ritter-Coulais (Συλλογή 2006, σ. 1-1711, σκέψεις 22 έως 27).

VI — Πρόταση

67. Κατόπιν των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει την ακόλουθη απάντηση στα ερωτήματα που του υπέβαλε το Finanzgericht Hamburg:

«Τα άρθρα 52 της Συνθήκης ΕΟΚ (νυν, κατόπιν τροποποίησης, άρθρο 43 ΕΚ) και 58 της Συνθήκης ΕΟΚ (νυν άρθρο 48 ΕΚ) απαγορεύουν φορολογική νομοθεσία κράτους μέλους, όπως αυτή της κύριας δίκης, η οποία, στο πλαίσιο εκτιμήσεως της αξίας μη εισαγμένων στο χρηματιστήριο εταιρικών μεριδίων κεφαλαιουχικής εταιρίας, εκτιμά με υψηλότερη αξία τη συμμετοχή της εν λόγω εταιρίας στο κεφάλαιο προσωπικής εταιρίας εγκατεστημένης σε άλλο κράτος μέλος απ' ό,τι τη συμμετοχή της σε προσωπική εταιρία εγκατεστημένη στο οικείο κράτος μέλος.»